

IZJAVA

Od 20.-31. januarja 2025 je v Ženevi potekal Univerzalni periodični pregled UPP/UPR (angl.) uresničevanja človekovih pravic (ČP) v OZN za ČP, 28. 1. dopoldne je bila na pregledu Slovenija.

Podpisani predstavniki smo s pomočjo uveljavljenih in akreditiranih organizacij *Iustitia et Pax* iz Nemčije in *Pax Christi International* že drugič - prvič že leta 2019 - dobili dostop za predstavitev stališč svojcev in organizacij, ki si prizadevajo v Sloveniji za uresničitev pravic v revoluciji in vojni pobitih žrtev. Kot nam je znano, za Slovenijo ni bilo drugih pritožnikov glede kršitev ČP. Stališča smo na vzporednem dogodku, kot se uradno imenuje, lahko predstavili navzoči predstavnici veleposlaništva, ki jih je posredovala delegaciji in drugim.

Po razlagi člena 1663 Prve Konvencije za izboljšanje položaja ranjencev in bolnikov oboroženih sil v vojni iz leta 1949 sledi: Identiteto osebe je treba ugotoviti, da se lahko pojasni izginotje pogrešanih in nudi informacije družinam v luči enega od osrednjih načel tega področja prava, in sicer »pravice družin, da poznajo usodo sorodnikov«.

Prav tako Mednarodna konvencija o varstvu vseh oseb pred prisilnim izginotjem Generalne skupščine Združenih narodov v njeni resoluciji 47/133 z dne 23. decembra 2010 o sprejemanju izginulih oseb v njihovo skupnost zahteva dostojen pokop, ki je prvi korak k priznanju občečloveške in starodavne pravice žrtev do groba.

Dalje se lahko uveljavlja pravice do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, kot je določeno v členu 8 Evropske konvencije o človekovih pravicah, ki vključuje nekatere pravice sorodnikov, kot je pravica do informacij o tem, kje se nahajajo mrtvi in pravica, da sorodniki izrazijo željo, kje in kako naj bodo dostojno pokopani njihovi svojci. Ker je identifikacija vseh žrtev odprta, je treba zagotoviti, da bodo žrtve pokopane na mestu, ki bo najlažje dostopno svojcem. To je pomemben korak za ureditev pravnih procesov v družbi.

Skladno s temi dokumenti, ki smo jih v nastopu sodelujoči izpostavili ter sklicujoč se še na druge temeljne dokumente OZN, EZ in Slovenije, ki zadevajo ČP, je torej nujen čimprejšnji dostojen pokop in rehabilitacija nedolžnih žrtev. Gre najprej za zadoščenje nedolžnim žrtvam. Dalje gre za seznanitev svojcev, da so njihovi ljudje pokopani na tem kraju, kar bo seveda zagotovljeno, ko bodo vse žrtve pokopane na enem mestu.

V priporočilih predstavnikov držav članic OZN za ČP Sloveniji, je več držav izrazilo, da je treba zagotoviti, da izginule osebe, pridejo iz anonimnosti in se jih ustrezno obravnava skladno z sprejetimi uredbami za zaščito njihovega dostojanstva. Avstrija je celo priporočila Sloveniji, da sprejme Resolucijo Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 o evropski zavesti in totalitarizmu.

V osebnem pogovoru po predstavitvi so tudi nekateri predstavniki delegacije izrazili podporo našim prizadevanjem za dostojen pokop in upamo, da bo tudi naš prispevek omogočil, da se Slovenija očisti travm preteklosti in zaživi polno demokratično

življenje. V prispevku, ki ga je žal zaradi tehničnih težav šele naknadno lahko poslala izr. prof. dr. Katarina Kompan Erzar, je izpostavila pomen sprejemanje novih vlog v teh procesih, kjer se bomo posamezniki in celotna politična skupnost soočili z bolečo resnico in sprejeli drug drugega in bodo mrtvi tako našli svoj končni mir. Zato z zadoščenjem sprejemamo, da je žgoči problem Slovenije našel odmev tudi v parlamentu EZ.

Tudi na osebem sprejemu nam je nuncij, akreditiran pri OZN za ČP pri OZN, zagotovil podporo za vsa ta prizadevanja s strani sv. očeta, ki je že tudi naše voditelje ob obisku pri njem spodbudil za čimprejšnjo in dostojno ureditev pokopa.

Peter Sušnik Nova Slovenska zaveza,

Zasl. prof. dr. Janez Juhant Društvo Združeni ob Lipi sprave,

Tilen Vesenjāk, Komisija SŠK Pravičnost in mir,

članice »Partnerstva v resnici za mir in spravo«

Ženeva/Ljubljana, 28.1. 2025